

7

Verruiming sluitingsbevoegdheid ingevolge de Opiumwet

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Opiumwet (verruiming sluitingsbevoegdheid) (34763)**.

De **voorzitter**:

Aan de orde is de behandeling van het wetsvoorstel 34763, Verruiming sluitingsbevoegdheid drugspanden. Ik heet de minister van Justitie en Veiligheid van harte welkom in de Eerste Kamer.

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan de heer Dercksen. Mag ik iedereen vragen om gewoon te blijven zitten? Ik heb de minister welkom geheten namens de Kamer en ik denk dat dat voldoende is. Meneer Dercksen, u heeft het woord.

De heer **Dercksen** (PVV):

Ik wilde iedereen de ruimte bieden om te vertrekken.

Voorzitter, dank. Om maar met de deur in huis te vallen: de PVV-fractie is positief over de voorliggende wijziging van de Opiumwet, waarin wordt geregeld dat de burgemeester ook de bevoegdheid krijgt om panden te sluiten waar voorbereidingshandelingen worden of werden verricht. Dat wil dus zeggen: waar geen drugs zelf zijn aangetroffen, maar waar bijvoorbeeld wel apparatuur voor de fabricage of chemicaliën, de zogenaamde precursoren, zijn aangetroffen.

Vanzelfsprekend roep ik de minister op om hiermee proportioneel om te gaan of om te laten gaan door de burgemeesters. Het moet niet zo zijn dat iemand zijn huis uit wordt gezet omdat zijn ex in een hoekje van het huis wat spullen heeft achtergelaten. Er is in de Tweede Kamer al veel aandacht voor geweest, maar het lijkt me goed als de minister zich er ook in dit huis over uitspreekt. Het moet ook niet zo zijn dat verhuurders die zich van geen kwaad bewust zijn onnodig lang met dichtgetimmerde panden blijven zitten.

De minister heeft aangegeven dat er overleg geweest is met de sector, maar de sector zelf, althans een deel daarvan, zegt van niets te weten. Is hij bereid om met de sector te overleggen, zoals dat eigenlijk al is toegezegd door de minister, en om met hen tot goede en werkbare afspraken te komen ter voorkoming van drugsoverlast? Graag een reactie.

Maar toch wringt het. Het is een piepklein stapje, daar waar drugscriminelen in dit land nagenoeg vrij spel hebben. De drugshandel heeft een omvang van 19 miljard. Dat is twee keer de Defensiebegroting. Tot overmaat van ramp tellen de federalisten, de cultureel-marxisten in Brussel, dat ook nog eens op bij ons bbp, waardoor wij over zwarte drugshandel ook nog eens zuurverdiend belastinggeld moeten afdragen aan Juncker en trawanten. Eerlijk belastinggeld

dragen wij af over de omzet van criminelen, omdat het altijd nog krankzinniger kan.

Het wringt, want zonder groot aanvalsplan ter bestrijding van de drugshandel vallen er nog meer onschuldige slachtoffers. Van vergismoorden bijvoorbeeld. Vanochtend stond in de krant dat een zeventienjarige jongedame kwam te overlijden door een overdosis MDMA. Er is geen groot aanvalsplan.

Het wringt omdat, als je een wietplantje te veel hebt staan, je je huis uit wordt geknikkerd, terwijl moskeeën, waar Westenhaat, vrouwenhaat en homohaar wordt gepropageerd en terrorisme wordt georganiseerd, ongehinderd hun gang kunnen gaan. Het wringt omdat shishalounges, broeinesten van criminaliteit, geen strobreed in de weg wordt gelegd. Het wringt omdat dealen op het schoolplein slechts leidt tot taakstrafjes.

En het wringt omdat in het buitengebied de drugshandel vrij spel heeft. De minister is daar vorige week op excursie geweest. Ze hebben vrij spel om bijvoorbeeld hun rotzooi te dumpen. In mijn provincie, de provincie Utrecht, zijn er drie groene boa's voor het hele buitengebied, drie fte.

Tot slot nog een vraag over de vangnetbepaling voor synthetische drugs die niet op de lijsten van de Opiumwet staan, nieuwe psychoactieve stoffen. Op de unaniem in de Tweede Kamer aangenomen motie-Van Nispen, waarin om strafbaarstelling van precursoren wordt verzocht — ik vat het iets bondiger samen dan in de motie staat — is inhoudelijk nog geen reactie gekomen van de minister, anders dan dat op 11 juli deze zomer de collega's in de Tweede Kamer een berichtje kregen dat de minister ermee bezig was. Graag vernemen wij de stand van zaken en de mate waarin dit voor de minister prioriteit heeft.

De **voorzitter**:

Dank u, meneer Dercksen.

Ik ga nu de bel luiden, want er komt een maidenspeech van mevrouw Andriessen. Ik ga de stemmingsbel luiden.

Ik denk dat dit wel voldoende is. Ik geef het woord aan mevrouw Andriessen.

Mevrouw **Andriessen** (D66):

Voorzitter. Zoals afgesproken in het regeerakkoord zet deze minister vol in op bestrijding van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Zijn inzet is te prijzen. Verschillende steden en regio's lieten weten aan de slag te gaan met het geld dat hij beschikbaar stelt. Het past in dit beleid dat ons een nader voorstel wordt voorgelegd om de drugscriminaliteit te bestrijden. De minister wil de bevoegdheid van burgemeesters verruimen, zodat zij een woning, lokaal of daarbij behorend erf kunnen sluiten als daar voorwerpen of stoffen aanwezig zijn die bestemd zijn voor onder meer de productie van harddrugs of grootschalige of bedrijfsmatige illegale hennepcultuur.

Uit de toelichting valt op te maken dat dit schakeltje nog miste in de Wet Damocles, oftewel artikel 13.b van de Opiumwet. Dat artikel maakt het al mogelijk dat een burgemeester een pand sluit wanneer daar drugs worden verkocht.

Met de voorgestelde wetswijziging mag sluiting ook wanneer zo'n pand niet zozeer een verkooppunt is maar een plek waar aan de inboedel te zien is dat er drugs gefabriceerd worden. Dit extra schakeltje moet helpen om de steeds slimmer opererende onderwereld aan te pakken.

Toch leidt dit voorstel bij mijn fractie niet meteen tot een gevoel van veiligheid. Want laten we eerlijk zijn, het Nederlandse drugsbeleid is ernstig met zichzelf in de knoop geraakt. Waar we ook aan trekken, de knoop raakt niet los, maar wordt vaster. Bij de reflectie over dit wetsvoorstel vraagt mijn fractie daarom aandacht voor twee in de drugsknoop vastzittende kwesties.

Ten eerste: Nederlanders gebruiken nu eenmaal drugs. Wij hebben goedlopende coffeeshops, waar iets anders verkocht wordt dan koffie. Uit een vergelijkende analyse van rioolwater in Europa blijkt Nederland het hoogste gebruik te kennen van ecstasy. Een festival is tegenwoordig niet denkbaar zonder aanbod van partydrugs.

Over softdrugs begint de politiek voorzichtig anders te denken. Niet in het minst vanwege ontwikkelingen in buitenland, zoals de Verenigde Staten. Hier te lande mag een proef gestart worden met wiet. Zit het er niet in dat op den duur ook het nuttigen van bepaalde harddrugs, zoals ecstasy, als onvermijdelijk kwaad dan wel goed gezien zal worden? Het is inmiddels duidelijk hoe de minister daarover denkt. In enkele interviews liet hij weten: softdrugs zijn oké, harddrugs niet.

Voor mijn fractie blijft het de vraag of die opvatting in de praktijk goed uitwerkt. De advocaat die cocaïne snuift om door te kunnen buffelen, de festivalvierder die los wil gaan, de drugskoerier op zijn scooter, ze blijven gewoon hun ding doen. Zo lang dat het geval is, zal deze nieuwe sluitingsbevoegdheid voor de burgemeester daar geen verandering in aanbrengen. De drugsbedrijvigheid zal zich blijven verplaatsen. Van doorzonwoningen naar vakantieparken, van boerenschuren naar industrieterreinen. Ook als direct omwonenden er geen last van hebben, blijft het probleem dat de boel in de brand kan vliegen en afval wordt gedumpt. Onze eerste vraag is daarom: Hoe denkt de minister met deze nieuwe maatregel te voorkomen dat de illegale productie van drugs toch doorgaat?

Ten tweede vragen wij aandacht voor de burgemeester als sheriff. Een huisverbod, een ontruiming, uithuisplaatsing van gezinnen bij overlast, gebiedsverboden, de burgemeester legt tegenwoordig sancties op alsof hij een rechter is. Dat alles zonder dat de verdachte dezelfde rechten heeft als in het strafrecht. De hooggeleerde Nehmelman heeft zich al eens kritisch uitgelaten over de toename van dat openbareorderecht.

Deze minister geeft de burgemeester met dit wetsartikel nog meer bevoegdheid. Nu de rechter in deze strijd tegen ondermijning uit het zicht verdwijnt, doemen daarom vragen op over rechtszekerheid. De burgemeester als sheriff creëert rechtsongelijkheid, zoals huizenbezitters al hebben kunnen constateren. Welke procedures gaan straks gevolgd worden? In de ene gemeente zullen die anders zijn dan in de andere. Dat leidt voor bewoners en verhuurders in heel Nederland tot onduidelijke situaties.

De burgemeester wordt sheriff zonder er ooit voor opgeleid te zijn, zonder speciaal hierop geselecteerd te zijn. Onlangs

is in deze Kamer door een aantal senatoren al gewezen op de bedreigingen die daardoor op burgemeesters afkomen. Onze fractie houdt van burgemeesters, dat zal bekend zijn, maar wij vragen ons af of een burgervader of -moeder met deze taak opgezadeld moet worden. Niet alle burgemeesters zullen beter slapen door deze extra bevoegdheid. Het gaat immers niet om de mooie bevoegdheid, maar om de uitwerking ervan in de praktijk. Het is weer de burgemeester die in beeld komt, terwijl officieren van justitie en rechters zich kunnen hullen in anonimiteit.

Ex-burgemeester van Haarlem en voormalig voorzitter van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Bernt Schneiders, van wie de auto in 2016 in brand werd gestoken, waarschuwde naar aanleiding van de bedreiging van zijn Haarlemse opvolger dat de zichtbare rol van burgemeesters hen kwetsbaar maakt voor intimidatie. "Ze moeten niet het boegbeeld zijn van de strijd tegen ondermijnende criminaliteit.", zei hij onlangs op de radio.

Het lijkt erop dat het zwaard van Damocles zo langzamerhand vooral boven het hoofd van de burgemeesters hangt. Wie beschermt de burgemeester, die vast komt te zitten in de klemmende knoop van ons drugsbeleid? "Als je de burgemeester opzadelt met nieuwe verantwoordelijkheden, moet je ook de organisatie hervormen". Dat zei Michel Vols, adjunct-hoogleraar in het recht van de openbare orde, in Het Financieele Dagblad van 8 november. Wanneer gemeente en burgemeester een prominentere rol krijgen bij criminaliteitsbestrijding, heeft dat onder andere gevolgen voor de beveiliging van ambtenaren. "Als je gemeenten wilt omvormen tot veiligheidsorganisaties, dan gaat dat veel duurder uitpakken."

Pieter Tops, hoogleraar in Tilburg, benadrukte daarom tijdens een miniconferentie over anti-ondermijning in de Tweede Kamer, dat burgemeesters niet zelf achter de boeven aan moeten gaan, maar een rol hebben als bestuurders die collectieve normen formuleren.

Dat brengt mij bij de tweede en laatste vraag aan deze bewindspersoon. Wanneer is de grens bereikt in de cumulatie van dit type bevoegdheden voor de burgemeester?

Met het leggen van deze nieuwe knoop hoop ik de minister aan het denken te zetten. Mijn fractie kijkt uit naar zijn antwoorden.

De voorzitter:

Mevrouw Andriessen, mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. Staat u mij toe om iets van uw achtergrond te schetsen.

U hebt Nederlands recht gestudeerd aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar u in 1969 bent afgestudeerd in de criminologie. Aansluitend bent u aan dezelfde universiteit gepromoveerd in de rechtsgeleerdheid. In 1994 keerde u nog even terug in de collegebanken toen u aan Harvard University politieke wetenschappen volgde.

Na uw promotie in 1976 werd u universitair hoofddocent criminologie — "wetenschappelijk hoofdmedewerker", zoals dat toen heette — in Groningen. In 1984 maakte u de overstap van wetenschap naar bestuur. U werd voorzitter van de raad van bestuur van de Hogeschool van Amsterdam en tegelijk was u lid van de raad van bestuur van de Rijks-

universiteit Groningen. In 1990 maakte u een korte uitstap — terug naar het onderwijs — en werd u visiting professor aan Berkeley University in de Verenigde Staten.

In Nederland bleef u actief als bestuurder en adviseur bij vele organisaties, met name in het onderwijs, het openbaar bestuur en de culturele sector. Meest recent was u acht jaar voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, waarvan u onlangs afscheid hebt genomen.

Lid van D66 bent u inmiddels twintig jaar. Even zo lang duurde het voor u volksvertegenwoordiger voor uw partij werd: in maart 2018 als lid van de stadsdeelcommissie Amsterdam-Noord en sinds afgelopen september als lid van de Eerste Kamer. U was binnen D66 al wat langer actief als redacteur van het partijblad Democraat en van Idee, het politiek-wetenschappelijke tijdschrift van de Mr. Hans van Mierlo Stichting.

Dat schrijven u ligt, blijkt ook uit uw bijdragen aan vele publicaties; fictie en non-fictie. In 2011 kwam zelfs uw eigen verhalenbundel uit, getiteld Goede werken.

Als lid van de commissie voor Justitie en Veiligheid in deze Kamer bent u weer terug bij het begin van uw loopbaan als criminoloog. Nogmaals van harte welkom en we kijken uit naar uw verdere inbrengen.

Ik schors de vergadering voor een kort moment om de collegae de gelegenheid te geven u geluk te wensen met uw maidenspeech maar, zoals altijd, zal dat pas kunnen gebeuren nadat ik u heb gefeliciteerd.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Aan de orde is de voortzetting van de eerste termijn van de kant van de Kamer van de behandeling van het wetsvoorstel 34763, Verruiming sluitingsbevoegdheid drugspannen.

Ik geef het woord aan mevrouw Wezel.

□

Mevrouw **Wezel** (SP):

Dank u, voorzitter. Ik zal vandaag spreken namens de SP en de Partij van de Dieren.

Aan de orde is het wetsvoorstel Verruiming sluitingsbevoegdheid drugspannen. Dit wetsvoorstel breidt in de Opiumwet de bevoegdheid van de burgemeester uit om een pand of een woning, een zogenaamd drugspand, op grond van de Opiumwet te sluiten. Hiermee heeft de burgemeester meer mogelijkheden om de uit het drugsgebruik voortvloeiende risico's voor de volksgezondheid te voorkomen en beheersen, en de nadelige effecten van de productie en distributie van handel in en het gebruik van drugs op het openbare leven en andere lokale omstandigheden tegen te gaan. De burgemeester krijgt deze sluitingsbevoegdheid in die gevallen waarin in een pand of woning voorwerpen of stoffen worden aangetroffen die duidelijk bestemd zijn voor het telen of bereiden van drugs, zoals apparatuur, chemicaliën en versnijdingsmiddelen. De huidige sluitingsbevoegdheid ziet alleen op situaties waarin drugs in een

pand of woning worden aangetroffen, verkocht, afgeleverd of verstrekt.

Drugs verbouwen in woningen is gevaarlijk. Er kan brand ontstaan en het kan extra criminaliteit veroorzaken. Inbraken, geweld, drugsgebruik, drugsverkoop en fraude. Criminaliteit die afbreuk kan doen aan de veiligheid en de leefbaarheid in een woonwijk. Van het sluiten van drugspannen kan een signaalwerking uitgaan ter preventie en repressie. De fracties van de Partij voor de Dieren en de SP vinden veiligheid en leefbaarheid in woonwijken belangrijk.

Naar aanleiding van het voorliggende wetsvoorstel hebben de fracties van de SP en de Partij voor de Dieren nog een aantal vragen aan de minister. Ten eerste over de 0% gegronde beroepen tegen de sluiting van de panden. Ten tweede over de gevolgen voor en de bescherming van de betrokkenen. Ten derde over het bestuursrecht dat zich als strafrecht gaat gedragen.

Het eerste punt: de 30% gegronde beroepen tegen de sluiting van de panden. Uit het onderzoek dat is gedaan door universitair docent Bruijn naar uitspraken over artikel 13b Opiumwet in de periode 2008 tot 2016 blijkt dat in 30% van de gepubliceerde uitspraken, het beroep tegen de sluiting gegrond is verklaard. Dit gaat dan om uitspraken onder de huidige wetgeving. De thans aan de orde zijnde wetgeving verruimt de bevoegdheden van de burgemeester nog meer.

In de Tweede Kamer is de motie-Buitenweg/Van Nispen aanvaard, waarin de Tweede Kamer de regering verzoekt om het gebruik van de bestuurlijke sluitingsbevoegdheid te monitoren, uitspraken van de rechter hierover te analyseren en de Kamer hierover driejaarlijks te informeren. De minister stelt in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer dat hij dit een passende reactie vindt op de bevindingen van deze onderzoeker. Voordat de Kamers hierover geïnformeerd worden, is het echter drie jaar na invoering van het thans voorliggende wetsvoorstel.

Heeft de minister al onderzocht wat de oorzaken ervan zijn dat in de periode van de jaren 2008 tot en met 2016 in 30% van de gepubliceerde uitspraken het beroep tegen de sluiting gegrond is verklaard? Zo ja, zou de minister de Eerste Kamer over de uitkomsten van dit onderzoek kunnen informeren en zou hij kunnen toelichten wat er met deze resultaten is gedaan? Heeft dit geleid tot aanpassingen in het voorliggende wetsvoorstel? Zo nee, is de minister alsnog bereid te onderzoeken om welke redenen de beroepen tegen de sluitingen van de drugspannen gegrond zijn verklaard? Dit is immers een zorgwekkend hoog percentage en de inbreuk heeft grote impact op de betreffende bewoners en eigenaren. Zo ja, is de minister bereid toe te zeggen de Eerste Kamer te informeren over de resultaten van dit onderzoek?

Het onderzoeken van deze uitspraken is van belang omdat de Tweede en Eerste Kamer zich bij de vorige wet en deze wet kritisch hebben getoond over de ruime bevoegdheid die aan de burgemeester is gegeven. De regering heeft hierbij keer op keer benadrukt dat sluiting van een woonhuis het laatste redmiddel is en dat voorafgaand aan de sluiting een flink aantal stappen moet worden doorlopen. In het beleid van gemeenten wordt echter, anders dan de bedoeling van de wetgever, aangekondigd dat bij de eerste overtreding reeds tot sluiting wordt overgegaan. De praktijk heeft zich sinds 2007 ontwikkeld in een richting waarbij het